Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het doel van deze paragraaf is om inzicht te geven in de ontwikkelingen die van invloed zijn op de financiële positie van de gemeente Woensdrecht. Daarvoor wordt een actualisatie gegeven van onze risico's, ten tijde van het opstellen van deze begroting. Daarbij wordt ook terug gekeken naar de vorige inventarisatie, die in de jaarrekening 2025.

In maart en augustus 2026 zijn de organisatiebrede strategische risico's geïnventariseerd, geactualiseerd en beoordeeld op kans en impact. Ieder risico wordt voor beide onderwerpen geclassificeerd als Laag, Midden of Hoog. Bij deze waardering wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde intersubjectieve methode. Dat wil zeggen dat de waardering niet door één, maar door meerdere personen vanuit verschillende achtergronden (waaronder management, financiën en concerncontrol) zijn beoordeeld op kans en impact. Ieder heeft daarbij vanuit andere invalshoeken zijn inbreng gehad. De waardering die gebruikt is in de risico-analyse is de gezamenlijke uitkomst van deze beoordelingen.

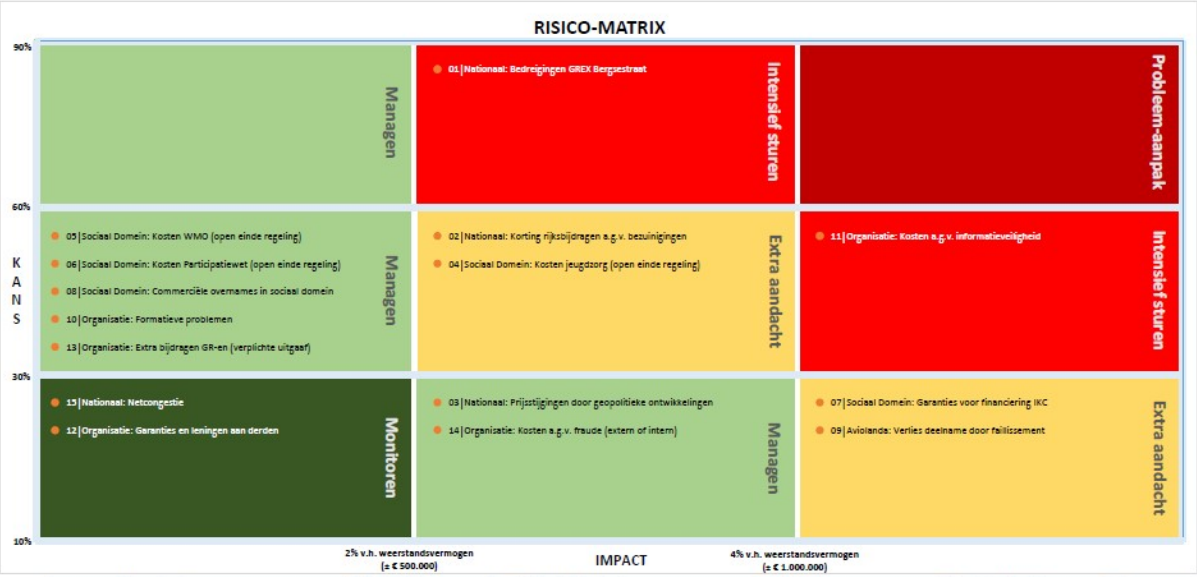
Op basis van de combinatie van kans- en impactclassificatie wordt aan ieder risico een risicobedrag toegerekend. Dit risicobedrag is niet gelijk aan het nominale risicobedrag. Er wordt in de berekeningen rekening mee gehouden dat niet alle risico's zich tegelijk voor zullen doen. Op basis van de Kans en Impact inschatting wordt daarom bij ieder risico een passend deel van het nominale risicobedrag meegenomen in de berekeningen.

Het totale risicobedrag van alle risico's wordt afgezet tegen het beschikbare weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen bestaat uit de vrij te besteden reserve(s), de post onvoorzien en eventuele onbenutte belastingcapaciteit. Door het beschikbare weerstandsvermogen te delen door het totale risicobedrag wordt de weerstandsratio berekend. Gemeente Woensdrecht streeft ernaar een structureel financieel gezonde organisatie te zijn. Daarbij past een weerstandsratio van minimaal 1,4.

In de onderstaande matrix zijn de geïnventariseerde risico's en de bijbehorende waarderingen weergegeven. In de tabel daaronder zijn de risico's beschreven. Deze overzichten geven de stand van zaken weer in augustus 2026. In verband met de benodigde tijd voor het opstellen van deze begroting was dit de meest actuele stand die kon worden opgenomen in dit document. Voor de jaarrekening 2026 zal de inventarisatie en de matrix weer worden geactualiseerd. De huidige weerstandsratio komt uit op 4,7. Uit dit hoge weerstandsratio blijkt dat Gemeente Woensdrecht financieel gezond is.

Dat wil niet zeggen dat Woensdrecht daarom alle risico's accepteert. In het algemeen houdt de gemeente een voorzichtige houding aan ten aanzien van risico's. Aanvaardbare risico's voor onze gemeente zijn die risico's, die onvermijdelijk zijn om onze doelstellingen te realiseren, zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Dit alles wel zolang de weerstandscapaciteit niet onder de ondergrens van 1,0 zakt.

Risico's die zijn afgedekt door het treffen van beheersmaatregelen, zoals het afsluiten van verzekeringen of aanpassingen in processtappen, zijn niet opgenomen in onderstaande matrix en tabel. De kans en/of impact van dergelijke risico's zijn immers gereduceerd naar nul. Zij hebben daardoor ook geen invloed meer op de weerstandsratio. Zoals te zien volgt uit de Kans en Impact combinatie ook direct welke strategie passend is bij het risico. Dit kan variëren van monitoren (bewaken) of managen (onderdeel van de dagelijkse sturing) tot aan een intensieve probleem-aanpak waarbij veel inzet nodig is om het risico tegen te gaan.

Categorie	Nr	Risico	Toelichting	Kans	Impact	Risicobedrag	Passende strategie
Nationaal	01	Bedreigingen GREX Bergsestraat	Door de stikstofproblematiek wordt de voortgang van de GREX Bergsestraat bedreigd. Ook door de discussie rondom de gezondheidsrisico's van geitenhouderijen is de aanwezigheid van Costa Cabrita een bedreiging voor de GREX Bergsestraat. De begrote winst uit deze GREX-en is daarmee onzeker.	H	M	€ 530.000	Intensief sturen
	02	Korting rijksbijdragen a.g.v. bezuinigingen	Het nieuwe kabinet gaat bezuinigen. Het is niet uit te sluiten dat dit (direct of indirect) gaat leiden tot bezuinigingen op het gemeentefonds of specifieke uitkeringen.	M	M	€ 380.000	Extra aandacht
	03	Prijsstijgingen door geopolitieke ontwikkelingen	In de begroting is rekening gehouden met de te verwachten inflatie. De algehele ontwikkelingen in de wereld maken de inflatie tegenwoordig moeilijker voorspelbaar. Prijsstijgingen kunnen in de praktijk daardoor hoger zijn dan verwacht.	L	M	€ 150.000	Managen
	15	Netcongestie	Sinds 1 juli 2026 zijn elektra-aansluitingen bij woningbouw niet meer gegarandeerd. Deze moeten qua prioriteit nu concurreren met industriële aansluitingen. Enexis heeft in onze gemeente nog geen wachtlijst voor aansluitingen, maar de transporteur Tennet heeft wel capaciteitsproblemen. Qua financieel risico raakt het alleen onze eigen grondexploitaties. Vertraging op nieuwbouwprojecten doordat woningen niet direct op het elekticiteitsnetwerk kunnen worden aangesloten zal leiden tot renteverlies door latere inkomsten en wellicht stijgende kosten door inflatie.	L	L	€ 50.000	Monitoren
Sociaal Domein	04	Kosten jeugdzorg (open einde regeling)	Jeugdzorg is een open einde regeling, de kosten kunnen daardoor hoger uitvallen dan geraamd omdat budgetsturing niet mogelijk is. De invoering van de hervormingsagenda jeugdzorg verhoogd het risico op extra uitgaven. Hetzelfde geldt voor de lopende contractonderhandelingen voor jeugdzorg plus. Bij het samenstellen van de begroting is nog geen goede inschatting te maken van de uitkomsten van deze onderhandelingen. Derde risicoverhogende factor is de	M	M	€ 380.000	Extra aandacht

			oprichting van de gemeenschappelijke regeling voor jeugdzorg. Dit leidt wellicht tot een hogere deelnemersbijdrage.				
	05	Kosten WMO (open einde regeling)	De WMO is een open einde regeling, de kosten kunnen daardoor hoger uitvallen dan geraamd omdat budgetsturing niet mogelijk is.	**M**	**L**	€ 130.000	**Managen**
	06	Kosten Participatiewet (open einde regeling)	De participatiewet is een open einde regeling, de kosten kunnen daardoor hoger uitvallen dan geraamd omdat budgetsturing niet mogelijk is.	**M**	**L**	€ 130.000	**Managen**
	07	Garanties voor financiering IKC	Indien IKC zijn leningen niet meer kan betalen staat de gemeente garant.	**L**	**H**	€ 1.840.000	**Extra aandacht**
	08	Commerciële overnames in sociaal domein	Enkele gecontracteerde leveranciers in het sociaal domein zijn of worden overgenomen door private equity partijen. Daarmee worden deze leveranciers commercieel. De ervaringen bij huisartsen, dierenartsen en tandartsen leert dat hierdoor bewegingen kunnen ontstaan die leiden tot mindere kwaliteit tegen hogere kosten.	**M**	**L**	€ 130.000	**Managen**
Fysiek Domein		Er zijn geen bijzondere financiële risico's in het fysieke domein					**Managen**
Aviolanda	09	Verlies deelname door faillissement	Als Avioalanda failliet zou gaan zijn de aandelen en de extra kapitaalstortingen van de gemeente vrijwel niets meer waard. Voor de eerste € 3,9 miljoen investering heeft de gemeente een risicoreserve gevormd. In deze analyse is daarom alleen gerekend met het geinvesteerd vermogen boven deze € 3,9 miljoen.	**L**	**H**	€ 250.000	**Extra aandacht**
Organisatie	10	Formatieve problemen	De arbeidsmarkt is krap en wordt de komende jaren naar verwachting nog krapper. Extra werving- en/of personeelskosten zijn daarom niet uit te sluiten.	**M**	**L**	€ 130.000	**Managen**
	11	Kosten a.g.v. informatieveiligheid	Voortdurend is er dreiging op hacks, phishing of datalekken. Ondanks de gerealiseerde beveiligingsmaatregelen is het nooit uit te sluiten dat er iets mis gaat. In dat geval kan dat leiden tot extra herstel- en beveiligingskosten, boetes en wellicht schadeclaims.	**M**	**H**	€ 750.000	**Intensief sturen**
	12	Garanties en leningen aan derden	De gemeente staat vanuit maatschappelijke oogpunt garant voor diverse leningen, en heeft ook leningen verstrekt. Bij liquiditeitsproblemen bij de leners kan dit financiële schade voor de gemeente veroorzaken.	**L**	**L**	€ 50.000	**Monitoren**
	13	Extra bijdragen GR-en (verplichte uitgaaf)	De bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn een verplichte uitgaaf, indien het bestuur van een gemeenschappelijke regeling instemt met (extra) verhoging van de bijdrage. De kosten kunnen daardoor hoger uitvallen, budgetsturing is slechts beperkt mogelijk.	**M**	**L**	€ 130.000	**Managen**
	14	Kosten a.g.v. fraude (extern of intern)	Voortdurend is er dreiging op frauduleuze handelingen, zeker ook van buitenaf. Ondanks de gerealiseerde beveiligingsmaatregelen is het nooit uit te sluiten dat er iets mis gaat. In dat geval kan dat leiden tot extra herstel- en beveiligingskosten, en weglekken van geldmiddelen.	**L**	**M**	€ 150.000	**Managen**
			Totaal risicobedrag		**€ 5.180.000**		**weerstandsratio**
			Weerstandsvermogen		**€ 24.283.000**		**4,7**

Ontwikkeling van de risico's sinds de jaarrekening 2025

In het bovenstaande overzicht zijn de risico's beschreven. Ten opzichte van de vorige inventarisatie (jaarrekening 2025) zijn nieuwe ontwikkelingen verwerkt in de analyse. Dit heeft ertoe geleid dat een nieuw risico is toegevoegd (netcongestie) en bij vier risico's de inschatting van kans of impact zijn veranderd. In deze paragraaf worden deze wijzigingen toegelicht. Alle overige risico's zijn beoordeeld als nog actueel, er zijn geen risico's vervallen.

Risico 2: korting rijksbijdragen a.g.v. bezuinigingen.

Er zijn geen aanwijzingen voor extra directe kortingen op het gemeentefonds, buiten de beleidsmatige ontwikkelingen die al eerder in de diverse circulaires zijn opgenomen. Feit is echter dat het kabinet moet bezuinigen, en omdat het gemeentefonds en andere rijksbijdragen gekoppeld zijn aan de rijksuitgaven, is zeker niet uit te sluiten dat indirect nieuwe bezuinigingen op de rijksbegroting alsnog doorwerken naar de gemeenten. Omdat Nederland nu een minderheidskabinet heeft kunnen de kabinetsplannen niet op voorhand goed worden ingeschat, er kan nog van alles veranderen tijdens de parlementaire behandeling. Maar in het algemeen werken rijksbezuinigingen vaak door naar lagere overheden, daarom is de kans nu verhoogd van laag naar middel.

Risico 3: prijsstijgingen door politieke ontwikkelingen.

De geopolitieke ontwikkelingen zijn sinds het opstellen van de vorige begroting ingewikkelder en onzekerder geworden. Tegelijkertijd is de begroting 2027 opgesteld op basis van prijzen waarin de prijsstijgingen uit het afgelopen jaar al zijn verwerkt, de kans op extra prijsstijgingen is daarmee verlaagd. Een extra prijsstijging bovenop het begrotingsniveau zal daarom naar verwachting minder effect hebben. In de risico-analyse is dit verwerkt door de impact te verlagen van middel naar laag, waarbij tegelijkertijd vanwege de toegenomen onzekerheid de kans is verhoogd van laag naar middel.

Risico 10: formatieve problemen

Het risico op extra kosten vanwege moeilijk invulbare vacatures blijft onverminderd bestaan. Wel leert de praktijk dat in de vorige analyse de impact wat te hoog was ingeschat. Deze stond op middel (tussen € 500.000 en € 1.000.000). Dergelijke extra kosten boven de begroting worden niet gemaakt, en de impact is daarom afgeschaald van middel naar laag (tot € 500.000).

Risico 13: extra bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen

Het risico op extra bijdragen bestaat altijd, alleen is de kans in deze begroting opgeschaald van laag naar middel. Daar zijn twee redenen voor. Ten eerste de mogelijke rijksbezuinigingen die ook kunnen doorwerken naar de activiteiten van gemeenschappelijke regelingen. Ten tweede zijn er op dit moment nog twee gemeenschappelijke regelingen in oprichting (jeugdzorg en automatisering). Het is zeker niet uit te sluiten dat dit leidt tot extra organisatiekosten. De impact blijft staan op laag.

Risico 15: netcongestie

Dit risico is nieuw in deze analyse. Tot 1 juli 2026 waren nieuwbouwwoningen gegarandeerd van een aansluiting op het elektriciteitsnet. Alleen voor bedrijfsmatige aansluitingen waren er wachtrijen. Sinds 1 juli geldt echter dat alle aansluitingsverzoeken op een en dezelfde wachtlijst komen en met elkaar moeten concurreren. De gemeente kon een volgordelijst woningen voor de komende 10 jaar indienen, en heeft dat gedaan met onder andere al onze grondexploitaties daarop. Dat betekent dat ze vast zijn aangemeld, maar geeft niet de garantie dat de elektriciteitsaansluitingen beschikbaar zullen zijn. Dat hangt voortaan af van de beschikbare capaciteit op dat moment. Enexis heeft op dit moment nog geen lokale capaciteitsproblemen, maar de transporteur Tennet heeft deze wel. Dit kan dus zorgen voor vertraging op de grondexploitaties. Gelet op de capaciteitsproblemen bij Tennet is dit risico voorlopig ingeschaald op kans middel. De impact staat op klein, er wordt immers hier alleen naar de financiële impact gekregen, die bestaat alleen uit renteverlies door latere inkomsten, en oplopende inflatie op de bouwkosten door uitstel. De maatschappelijke impact kan groot zijn, maar dat telt niet mee voor deze risico-analyse.

Weerstandscapaciteit

Het voor 2027 geraamde weerstandsvermogen bedraagt per 1 januari 2027 € 24.283.000. Dit bedrag is opgebouwd uit het geraamde saldo van de algemene reserve per 1 januari 2026, de in 2026 begrote mutaties van de algemene reserve, het verwachte resultaat in 2026, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien. De omvang van het beschikbare weerstandsvermogen is als volgt begroot:

Weerstandsvermogen	Begroting 2026
Raming stand van Algemene reserve 01-01-2026 (stand jaarrekening 2025)	€ 25.865.000
minus: in 2026 begrote onttrekkingen i.v.m. investeringen of exploitatie-uitgaven	€ -4.561.000
plus: verwacht resultaat in 2026 (stand 2e tussenrapportage 2026)	€ 2.662.000
plus: onbenutte belastingcapaciteit en post onvoorzien	€ 317.000
Totale weerstandsvermogen op 1 januari 2027	**€ 24.283.000**

Weerstandsratio

De weerstandsratio geeft aan in welke mate het totaal aan geraamde risico's gedekt wordt door het geraamde weerstandsvermogen. Het wordt berekend door het weerstandsvermogen af te zetten tegen het totale risicobedrag. Voor 2027 wordt een weerstandsratio voorzien van 4,7. De norm die Woensdrecht hanteert is minimaal 1,4 (ruim voldoende). In onderstaande tabel is de interpretatie van de ratio weergegeven, te zien is dat 4,7 kwalificeert als uitstekend.

Weerstandsratio	Beoordeling
groter dan 2,0	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim Voldoende
1,0 tot 1,4	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
Kleiner dan 0,6	Ruim Onvoldoende

Ontwikkeling kengetallen

Navolgende financiële kengetallen geven inzicht in onze financiële positie. Door de Commissie BBV is de keuze gemaakt om geen normen op te leggen voor de kengetallen. De ontwikkeling van een kengetal is een weerspiegeling van het gevoerde beleid. Hierin kunnen bewuste keuzes zijn gemaakt. Het gaat met name om de onderlinge samenhang van de kengetallen en de uitleg erbij.

Kengetallen	Jaarstukken	Begroting		Meerjarenplanning		
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote	-19,7%	-1,6%	9,0%	10,8%	8,8%	5,8%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-20,7%	-7,0%	4,6%	6,1%	3,5%	0,5%
Solvabiliteitsratio	56,4%	53,4%	47,6%	48,1%	51,1%	54,4%
Grondexploitatie	-1,2%	0,0%	-0,1%	0,0%	0,0%	0,0%

Structurele exploitatieruimte	5,9%	2,0%	0,9%	1,5%	2,1%	2,9%
Belastingcapaciteit	94,2%	98,2%	98,8%	99,2%	99,6%	100,0%
Weerstandsratio	5,4	4,6	4,7	4,5	4,6	4,9

Beoordeling van de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Beoordeling van de door gemeente Woensdrecht voor 2027 geraamde waarden vindt plaats aan de hand van de grenzen zoals die door de provincie Noord-Brabant zijn gedefinieerd.

De meerjarige financiële risicopositie van onze gemeente is te typeren als minst risicovol. Balansratio's over (omvang van) schuldquotes en solvabiliteit geven aan dat onze gemeente voldoende in staat is om aan onze financieringsverplichtingen te voldoen en dat we over voldoende financieel buffervermogen beschikken.

Ter toelichting op de ratio's die de vermogenspositie weergeven, zijn met name de volgende balanswaarden per eind 2027 van belang: de ramingen leiden tot een balanstotaal van € 91 miljoen, een eigen vermogen van € 43 miljoen en een totaal aan langlopende leningen van € 4 miljoen.

Netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een waarde van minder dan 90% wordt beschouwd als zijnde minst risicovol.

Onze gemeentelijke schuldquote-waarden zitten ruim onder de grenswaarde.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Een waarde van meer dan 50% is volgens het toezichtkader het minst risicovol; een waarde van minder dan 20% het meest risicovol.

In 2027 verwachten we een waarde van 47,6% te realiseren, die in de jaren daarna geleidelijk zal stijgen tot 54,4% in 2030. In combinatie met de lage schuldquote onderstreept dit onze sterke financiële positie.

Grondexploitatie
Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting/jaarrekening en uitgedrukt in een percentage.

Volgens het toezichtkader is een waarde van minder dan 20% het minst risicovol. Daaraan voldoen we in ruime mate. Vanaf 2028 zijn er geen bouwgronden in exploitatie in de programmabegroting opgenomen.

Structurele exploitatieruimte
Beoordeling welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Een waarde van minder dan 0% wordt gekwalificeerd als meest risicovol. In 2027 verwachten we een waarde van 0,9% te realiseren, die in de jaren daarna geleidelijk zal stijgen tot 2,9% in 2030.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.

De komende jaren verwachten we een stijging van dit kengetal richting de 100%.

Weerstandsratio
De ontwikkeling van het weerstandsratio is eerder in deze paragraaf uitgebreid toegelicht. Voor 2027 wordt deze geraamd op 4,7 en in de jaren daarna blijft deze ongeveer gelijk.

Alles overziend blijkt dat de gemeente Woensdrecht bij alle financiële kengetallen beter scoort dan de minimale normen. Daaruit blijkt dat de financiële positie van de gemeente gezond is, en de gemeente financieel robuust is.

